

بِسْمِ اللَّهِ

جمهوری اسلامی ایران

وزارت آموزش و پرورش

وزیر

شماره : ۱۴۰/۳۰۸

تاریخ : ۱۳۹۹/۷/۱۶

دارد

پوست : .....

مدیرکل محترم آموزش و پرورش استان

با سلام و احترام

به پیوست، دستورالعمل اجرایی طرح مهارت‌آموزی دوره اول متوسطه در راستای اجرای فعالیت‌های ۱-۸ با عنوان «مدیریت و راهبری طرح مهارت‌آموزی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه بر مبنای حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری و فرهنگ و هنر» و ۲-۸ با عنوان «تربیت مربی مهارتی در دوره اول متوسطه» ذیل برنامه ۱۹ «طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی کارآفرینی و مهارت‌آموزی مبتنی بر برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری» از زیر نظام برنامه درسی، برنامه ابلاغی سال ۱۳۹۹ موضوع بخشنامه شماره ۱۴۰/۱۱۶-۱۳۹۹/۰۲/۰۳ و به منظور زمینه‌سازی جهت تحقق بند ششم هدف عملیاتی ۱ و راهکارهای ۶-۱ و ۵-۶ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و عملیاتی نمودن بسته‌ی تحول‌آفرین هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت ویژه‌ی دوره اول متوسطه، ارسال می‌شود.

این طرح در سال اول در یک منطقه از هر استان و صرفاً برای دانش‌آموزان پایه‌ی هفتم اجرا خواهد شد. با توجه به نقش و اهمیت اجرای این سیاست، ضروری است ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها، ضمن تشکیل کارگروه مهارت‌آموزی دوره اول متوسطه، ذیل کمیته‌ی تخصصی آموزشی و پرورشی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های استانی و منطقه‌ای، تدابیر لازم را برای اجرای مطلوب این طرح اتخاذ کنند و مطابق دستورالعمل، گزارش اجرای آن را در بازه زمانی تعیین‌شده به معاونت آموزش متوسطه ارسال نمایند. مسؤولیت اجرای مطلوب این دستورالعمل بر عهده‌ی مدیرکل آموزش و پرورش استان است.

محسن حاجی میرزایی

وزارت آموزش و پرورش
معاونت آموزش متوسطه

دستورالعمل طرح مهارت آموزی

«هر دانش آموز حداقل یک مهارت»

دانش آموزان دوره اول متوسطه

بر مبنای حوزه‌های تربیت و یادگیری کار و فناوری و فرهنگ و هنر
و بسته‌های اجرایی تحول آفرین

دفتر آموزش دوره اول متوسطه
سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب:

۴	مقدمه
۵	معرفی طرح
۵	تعاریف
۶	اهداف کمی و کیفی
۷	ارکان و شرح وظایف
۱۱	فرآیند اجرا
۱۲	شاخص‌های انتخاب منطقه‌ی مجری
۱۳	شاخص‌های انتخاب مراکز آموزش مهارتی
۱۳	زمان آموزش
۱۳	مکان آموزش
۱۴	محتوای آموزش
۱۴	روش‌های آموزش
۱۴	ارزشیابی
۱۵	دوره‌های آموزشی-توجیهی
۱۵	تجهیز مدارس و مراکز آموزش مهارتی
۱۵	منابع مالی
۱۵	نظارت و ارزیابی
۱۶	نکات قابل توجه
۱۷	جدول زمان‌بندی
۱۹	پیوست‌ها

مقدمه:

امروزه تأثیر نظام‌های آموزشی بر ابعاد مختلف زندگی فردی دانش‌آموختگان و در سطحی بالاتر، بر همه‌ی حوزه‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور قطعی است و بر همین اساس سیاست‌گذاران با رویکردی آینده‌پژوهانه و کلان‌نگر، به تقویت نظام آموزشی خویش در سطوح مختلف پرداخته و سعی دارند با اثربخش کردن جریان تربیت و یادگیری در ساحت‌های مختلف، به توانمند ساختن سرمایه‌ی انسانی جامعه پرداخته و در نهایت پیشرفت همه‌جانبه و توسعه پایدار را تضمین کنند.

در این میان مهارت‌آموزی به ویژه در حوزه‌ی اشتغال و کسب و کار، نیاز اصلی کشور، دغدغه‌ی دولت‌مردان و یکی از رویکردهای مهم سیاست‌گذاران آموزشی به شمار می‌رود. این موضوع در اسناد تحولی نظام آموزشی مورد تأکید قرار گرفته و تقویت آموزش‌های مهارتی را ضروری نموده است. در حال حاضر آموزش‌های مهارتی در آموزش و پرورش در چند حوزه پیگیری می‌شود:

الف: آموزش مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای در قالب ۲۰۱ رشته‌ی هنرستانی که برنامه‌ها و اهداف آن به روش‌های متنوع به جدیت پیگیری می‌شود.

ب: آموزش مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی در شاخه‌های نظری و در سطح دانش‌آموزان دوره‌ی اول و دوم متوسطه مبتنی بر جهت‌گیری برنامه‌ی درسی ملی، سعی دارد دانش‌آموزان را در مسیری قرار دهد تا هر دانش‌آموز بعد از فراغت از تحصیل حداقل یک مهارت برای فعالیت شغلی و کسب روزی حلال فرا گرفته باشد.

ج: آموزش حرفه‌های مهارتی کوتاه‌مدت (طرح ایران مهارت) با استفاده از ظرفیت کلاس‌های فوق برنامه و با همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در دبیرستان‌های دوره‌ی اول متوسطه اجرا می‌شود.

با توجه به این‌که تاکنون آموزش‌های مهارتی در دوره‌ی اول و دوم متوسطه به دلیل «نگاه سطحی به آموزش‌ها»، «کمبود نیروی انسانی توانمند و آموزش‌دیده»، «کمبود امکانات و تجهیزات متناسب با آموزش‌های مهارتی» از اثربخشی لازم برخوردار نبوده است، فراگیران بعد از پایان آموزش‌ها، توانایی و مهارت لازم برای کاربرد دانسته‌ها در عرصه‌ی زندگی را ندارند. بر این اساس طراحی و اجرای طرح‌های کاربردی مهارت‌آموزی با استفاده از تمام ظرفیت‌های ممکن از اهمیت بالایی برخوردار است. در این راستا وزارت آموزش و پرورش طرح «هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت» را در ذیل بسته‌های اجرایی تحول‌آفرین، در قالب این دستورالعمل ابلاغ می‌نماید.

■ معرفی طرح

کتاب «کار و فناوری» در چهار پایه‌ی تحصیلی (پایه‌ی ششم ابتدایی تا پایه‌ی نهم دوره‌ی اول متوسطه) و کتاب «فرهنگ و هنر» در پایه‌های (هفتم تا نهم) با رویکرد مهارتی و کسب شایستگی‌های لازم در زمینه‌ی حرف و مشاغل تدوین شده و قصد دارد تا ضمن گسترش شناخت دانش‌آموزان در حوزه‌های صنعت، کشاورزی، خدمات و فرهنگ و هنر، زمینه‌ی آمادگی آن‌ها را برای ورود به عرصه‌ی شغلی و حرفه‌ای فراهم آورد.

با اجرای این طرح در دوره‌ی اول متوسطه و تکمیل آن در دوره‌ی دوم متوسطه نظری، سیاست "هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت" عینیت می‌یابد. در واقع این طرح، با نگاهی تحولی و نو به «مهارت‌آموزی دانش‌آموزان در حوزه‌ی حرفه‌ای و شغلی» تحقق این هدف ارزشمند را در درون ساختار موجود نظام آموزشی پیگیری نموده و ضمن کیفیت‌بخشی به آموزش‌های مهارتی، منجر به بهره‌وری بیشتر نظام آموزشی و توسعه‌ی اقتصادی کشور در آینده می‌شود.

طرح مهارت‌آموزی برای دانش‌آموزان دوره‌ی اول متوسطه در دو سطح مهارت‌های پایه و مهارت‌های حرفه‌ای ارائه می‌شود. این طرح در سال‌های آتی به دانش‌آموزان دوره‌ی دوم متوسطه نظری تعمیم داده خواهد شد. مجریان اصلی این طرح، دبیران دروس کار و فناوری و فرهنگ و هنر هستند که در طول سال تحصیلی از طریق دوره‌های آموزشی پیش‌بینی شده برای آن‌ها، به آموزش این دروس در مدارس و مراکز آموزش مهارتی اقدام می‌نمایند.

■ تعاریف:

۱. مهارت‌های پایه:

این دسته از شایستگی‌ها، به پایه‌ای‌ترین مفاهیم مرتبط با حرف و مشاغل اختصاص دارد که به صورت نظری و عملی آموزش داده می‌شود. این آموزش‌ها به شناخت مشاغل و در نهایت هدایت تحصیلی - شغلی دانش‌آموزان کمک می‌کند. آموزش مهارت‌های پایه در هر دو حوزه‌ی تربیت و یادگیری «کار و فناوری» و «فرهنگ و هنر» به تفکیک، به میزان ۲۰ ساعت در سال، در هر پایه تحصیلی و در مجموع ۶۰ ساعت در سه پایه تحصیلی به صورت نظری و عملی ارائه می‌شود.

۲. مهارت‌های حرفه‌ای:

این مهارت‌ها مجموعه‌ای از شایستگی‌ها را شامل می‌شود که بر اساس استانداردهای موردنیاز مشاغل، افراد را آماده‌ی انجام کار می‌کند و تا حد قابل قبولی آن‌ها را به حوزه‌ی حرفه‌ای نزدیک می‌سازد. ساعت اختصاصی آموزش مهارت‌های حرفه‌ای در هر دو حوزه‌ی تربیت و یادگیری «کار و فناوری» و «فرهنگ و هنر» به تفکیک، به میزان ۴۰ ساعت در هر پایه‌ی تحصیلی و در مجموع ۱۲۰ ساعت در سه پایه‌ی تحصیلی ارائه می‌شود.

۳. مرکز آموزش مهارتی:

مرکز آموزش مهارتی مسئولیت هماهنگی و ساماندهی آموزش مهارت‌های حرفه‌ای به دانش‌آموزان را در هر منطقه بر عهده دارد. اولویت انتخاب مراکز آموزش مهارتی، مدارس دوره‌ی اول متوسطه است و باید به‌گونه‌ای تجهیز شوند که امکان اجرای حداقل سه گروه مهارت را داشته باشند.

توجه:

- به منظور استفاده از امکانات بخش‌های مختلف و مشارکت آن‌ها در آموزش یا در صورت نبود زیرساخت‌های لازم در مدارس دوره‌ی اول متوسطه، می‌توان از هنرستان‌ها، پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی، کانون‌های فرهنگی-تربیتی منطقه و... به عنوان مرکز آموزش مهارتی استفاده کرد.
- اداره آموزش و پرورش منطقه‌ی مجری باید یک مسئول هماهنگی اجرای طرح به مرکز آموزش مهارتی اختصاص دهد.
- مرکز آموزش مهارتی می‌تواند از ظرفیت مدارس، هنرستان‌ها، نهادها و سازمان‌های دولتی و خصوصی با رعایت سایر ضوابط و مقررات جهت آموزش‌های مهارتی استفاده نماید.

۴. دبیران مهارتی

دبیرانی که ابلاغ تدریس در یکی از دروس کار و فناوری یا فرهنگ و هنر دارند و در طول سال تحصیلی به مدت ۶۰ ساعت آموزش‌های لازم را در دو بخش مهارت‌های پایه و حرفه‌ای گذرانده و صلاحیت‌های لازم را کسب کرده باشند، مجاز به تدریس در مناطق تحت پوشش این طرح می‌باشند.

۵. گروه مهارت حرفه‌ای:

به مجموعه‌ای از مشاغل اطلاق می‌شود که از ویژگی‌های شغلی مشترک برخوردار هستند و دانش‌آموزان پس از کسب «سطحی از شایستگی» در هر یک از این مشاغل، آمادگی ورود به مشاغل زیرمجموعه‌ی آن گروه مهارتی را پیدا خواهند کرد.

اهداف:

■ اهداف کیفی:

- ۱- ترویج، توسعه و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و مهارت‌آموزی
- ۲- کمک به هدایت تحصیلی آگاهانه‌ی دانش‌آموزان
- ۳- کیفیت‌بخشی به آموزش دروس کار و فناوری و فرهنگ و هنر
- ۴- ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای دبیران

■ اهداف کمی:

- ۱- کسب حداقل یک مهارت حرفه‌ای برای هر دانش‌آموز در پایان دوره‌ی تحصیلی
- ۲- آموزش همه‌ی دانش‌آموزان پایه‌ی هفتم در یک منطقه آموزشی از هر استان، که در محدوده‌ی مراکز آموزش مهارتی قرار می‌گیرند.

- ۳- آموزش ۱۰۰ درصد دبیران مجری آموزش مهارت‌های پایه و حرفه‌ای منطقه‌ی آموزشی منتخب استان
- ۴- تجهیز کامل مراکز آموزش مهارتی (در منطقه‌ی آموزشی منتخب استان) متناسب با آموزش‌های مهارتی
- توجه: توسعه‌ی طرح در سال‌های تحصیلی آینده، بر اساس میزان پیشرفت برنامه، متعاقباً اعلام خواهد شد.

ارکان و شرح وظایف

■ ارکان

طرح «مهارت‌آموزی» زیر نظر شورای سیاست‌گذاری و راهبری در وزارت آموزش و پرورش، مدیریت می‌شود. ارکان این طرح به شرح زیر است:

- کارگروه تخصصی مهارت‌آموزی دوره‌ی اول متوسطه
- این کارگروه زیر نظر کمیته‌ی «تخصصی آموزشی و پرورشی» مستقر در معاونت آموزش متوسطه فعالیت می‌کند.
- کارگروه تخصصی مهارت‌آموزی دوره‌ی اول متوسطه متناظر با کارگروه مزبور، در ادارات کل آموزش و پرورش مناطق و شهرستان‌ها
- توجه: ضروری است در کارگروه تخصصی آموزشی و پرورشی در ادارات کل آموزش و پرورش، مناطق و شهرستان‌ها با توجه به ارتباط موضوع، افراد زیر نیز عضویت داشته باشند:

الف) معاون برنامه‌ریزی و توسعه منابع

ب) معاون پرورشی و فرهنگی

ج) معاون تربیت بدنی و سلامت

د) رئیس اداره حراست

ه) رئیس اداره آموزش دوره‌ی اول متوسطه

و) رئیس اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی

ز) رئیس اداره آموزش فنی حرفه‌ای و کاردانش

ح) سرگروه‌های درس کار و فناوری و فرهنگ و هنر

ط) سرگروه مدیران مدارس دوره‌ی اول متوسطه

- مدرسه

- مرکز آموزش مهارتی

■ شرح وظایف

الف- کارگروه تخصصی مهارت‌آموزی دوره‌ی اول متوسطه در ستاد:

- تدوین و ابلاغ دستورالعمل اجرایی طرح
- برگزاری جلسات تبیینی- توجیهی ویژه‌ی معاونان و کارشناسان استانی
- تهیه‌ی فهرست تجهیزات مورد نیاز مراکز آموزش مهارتی
- تدوین اهداف، شایستگی‌ها و سرفصل‌های مهارت‌های پایه و حرفه‌ای دانش‌آموزان
- تولید محتوای آموزشی (حضوری/ مجازی) مهارت‌های پایه و حرفه‌ای ویژه‌ی دانش‌آموزان
- تدوین شایستگی‌های مهارت‌های پایه و حرفه‌ای دبیران
- مدیریت آموزش دبیران (حضوری/ مجازی)
- نظارت بر ساماندهی فضا و تجهیزات مراکز آموزش مهارتی
- تأمین و تخصیص اعتبار مورد نیاز
- نظارت بر فرآیند اجرای طرح و ارائه‌ی گزارش نهایی
- پیشنهاد ارزشیابی به پژوهشگاه تعلیم و تربیت پس از ۳ سال اجرا
- تهیه‌ی پیوست رسانه‌ای (اطلاع‌رسانی، اشاعه و ترویج)
- رفع موانع مربوط به مهارت‌آموزی از طریق دستورالعمل‌ها و ظرفیت‌های قانونی
- اتخاذ تصمیم در مورد گسترش روش‌های آموزش مهارتی

ب- کارگروه تخصصی مهارت‌آموزی دوره‌ی اول متوسطه در اداره کل آموزش و پرورش استان / منطقه، ناحیه، شهرستان:

- انتخاب منطقه‌ی مجری و مراکز آموزش مهارتی بر اساس شاخص‌های ابلاغی
- بومی‌سازی و ارسال دستورالعمل به منطقه‌ی مجری

- پیش‌بینی و جذب اعتبارات مورد نیاز
- برگزاری جلسات توجیهی برای کارشناسان، مدیران، دبیران، دانش‌آموزان و اولیا
- امکان‌سنجی وضع موجود مدارس منطقه و مراکز آموزش مهارتی از منظر فضا، تجهیزات، نیروی انسانی متخصص و...
- تعیین و اعلام تجهیزات مورد نیاز مراکز آموزش مهارتی به ستاد
- مدیریت تجهیز مراکز آموزش مهارتی
- تهیه‌ی بانک اطلاعاتی دبیران مهارتی
- شناسایی، سازماندهی و استفاده از ظرفیت‌های برون‌سازمانی در آموزش‌های مهارتی
- انتخاب گروه مهارت‌ها/ پودمان‌ها بر اساس نظرات دانش‌آموزان و زیرساخت‌های موجود
- انتخاب و تعریف گروه مهارت‌ها/ پودمان‌های قابل ارائه توسط منطقه‌ی مجری و معرفی به مدارس
- آموزش دبیران مهارتی
- نظارت بر رعایت ضوابط و الزامات قانونی در مراکز آموزش مهارتی
- ارائه‌ی گزارش اجرای طرح شامل: نقاط قوت، نقاط قابل بهبود، اقدامات مؤثر در بهبود و پیشنهاد راهکار
- همکاری در ارزشیابی از فرآیند اجرای طرح
- پیش‌بینی روش‌های متنوع آموزش‌های مهارتی متناسب با این دستورالعمل
- پیش‌بینی تأمین نیروی انسانی مرکز آموزش مهارتی به میزان کفایت
- تصمیم‌گیری در خصوص دانش‌آموزانی که از شیوه‌های دیگر، مجاز به گذراندن آموزش‌های مهارتی مرتبط با درس و موضوع این دستورالعمل می‌باشند.

ج- مدرسه:

- طرح موضوع مهارت‌آموزی در شورای مدرسه
- برگزاری جلسات تبیینی و توجیهی طرح برای کارکنان، دانش‌آموزان و اولیا

- پیش‌بینی روز آموزش مهارت (حضور/ غیرحضور) در برنامه‌ی هفتگی دانش‌آموزان (تنظیم ساعات کلاس کار و فناوری و فرهنگ و هنر در یک روز هفته)
- توجه: با شروع آموزش‌های حرفه‌ای، مدیر مدرسه می‌تواند پس از تأیید شورای مدرسه یکی از مواد درسی غیر از دروس مزبور را به صورت نیمه‌حضوری ارائه کند.
- برنامه‌ریزی برای ارائه‌ی آموزش مهارت‌های پایه در دو درس کار و فناوری و فرهنگ و هنر در ۱۰ هفته‌ی پیوسته
- امکان‌سنجی وضع موجود مدرسه از منظر فضا، تجهیزات، نیروی انسانی و...
- آماده‌سازی فضا، تجهیزات و نیروی انسانی، برای آموزش‌های مهارتی، در صورت امکان‌پذیر بودن ارائه‌ی خدمات در درون مدرسه
- معرفی گروه مهارت‌ها/ پودمان‌های تعریف شده در منطقه (حداقل سه گروه مهارت/ پودمان) به دانش‌آموزان
- ارائه‌ی راهنمایی‌های لازم به دانش‌آموزان در انتخاب یک گروه مهارت/ پودمان در هر یک از دروس کار و فناوری و فرهنگ و هنر
- معرفی و ارجاع دانش‌آموزان به مراکز آموزش مهارتی، در صورت عدم امکان ارائه‌ی آموزش مهارت‌های حرفه‌ای در درون مدرسه
- تعیین و ابلاغ وظایف دبیران مهارتی
- ارتباط مستمر با مرکز آموزش مهارتی که دانش‌آموزان برای گذراندن آموزش مهارت‌های حرفه‌ای به آن مرکز ارجاع شده‌اند.
- دریافت گزارش پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان و صدور گواهی شایستگی حرفه‌ای
- تعیین تکلیف دانش‌آموزانی که به شیوه‌های دیگر، مهارت‌آموزی مرتبط با این دستورالعمل را در برنامه‌ی خود قرار می‌دهند.

د- مراکز آموزش مهارتی:

- امکان‌سنجی و آماده‌سازی فضا، تجهیزات و نیروی انسانی برای ارائه‌ی آموزش‌های مهارتی
- شناسایی و استفاده از ظرفیت‌های (نیروی انسانی، فضا و تجهیزات) مدارس، هنرستان‌ها، پژوهش‌سراها، کانون‌های فرهنگی-تربیتی و... در محدوده‌ی مرکز آموزش مهارتی و تشکیل بانک اطلاعاتی
- رعایت استانداردهای لازم جهت تأمین امنیت، سلامت و بهداشت دانش‌آموزان
- مدیریت، برنامه‌ریزی و نظارت بر فرآیند آموزش
- کنترل و نظارت بر ورود و خروج دانش‌آموزان و ارائه‌ی گزارش به مدیران مدارس
- تعیین گروه مهارت‌ها/پودمان‌های قابل ارائه به دانش‌آموزان و معرفی به مدارس
- تقسیم‌بندی دانش‌آموزان معرفی‌شده از مدارس، بر اساس هر یک از گروه مهارت‌ها/پودمان‌ها، در صورتی که ارائه‌ی آموزش مهارت‌های حرفه‌ای در مرکز امکان‌پذیر نباشد.
- دریافت و ارائه‌ی گزارش پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان به مدارس مربوطه
- مسئولیت هماهنگی و ارائه‌ی آموزش‌های مهارتی در مراکز آموزش مهارتی، به‌صورت مشترک بر عهده‌ی مدیر واحد و معلم درس و مربی مهارتی مستقر در مرکز آموزش مهارتی است.
- توجه:** در صورتی که دانش‌آموزی به شیوه‌ی استاد شاگردی و یا خودآموز، موفق به کسب مهارتی هم‌راستا با اهداف این طرح شود، می‌توان این مهارت را معادل مهارت حرفه‌ای دانش‌آموز جایگزین کرد. مصادیق این دسته از مهارت‌ها، ضوابط و ساز و کارهای اجرایی آن متعاقباً اعلام خواهد شد.
- همکاری در ارزشیابی طرح
- ارائه‌ی گزارش‌های لازم به مراجع ذی‌ربط

فرآیند اجرا:

- تشکیل شورای سیاست‌گذاری و راهبری در ستاد
- تشکیل کارگروه تخصصی مهارت‌آموزی دوره‌ی اول متوسطه ذیل کمیته‌ی تخصصی آموزشی و پرورشی
- تدوین اهداف، شایستگی‌ها و محتوای آموزشی
- تهیه‌ی فهرست تجهیزات موردنیاز گروه مهارت‌ها

- تدوین و ابلاغ دستورالعمل به استان‌ها
- برگزاری جلسات تبیینی - توجیهی
- تعیین منطقه‌ی مجری و مراکز آموزش مهارتی توسط استان
- تهیه‌ی فهرست تجهیزات موردنیاز مراکز آموزش مهارتی و ارسال به ستاد
- برگزاری دوره‌های آموزشی - توجیهی مجریان (معاون آموزش متوسطه، کارشناسان، مدیران و دبیران مهارتی)
- پیش‌بینی و تأمین اعتبار لازم
- تجهیز مراکز آموزش مهارتی / تخصیص اعتبار لازم
- پیش‌بینی و تصویب ضوابط و مقررات موردنیاز
- ارائه‌ی آموزش‌های مهارتی به دانش‌آموزان تحت پوشش طرح و رفع موانع
- نظارت بر فرآیند اجرا
- ارائه‌ی گزارش تحلیلی (نقاط قوت، نقاط قابل‌بهبود، فرصت‌ها و تهدیدها) و پیشنهاد راهکارهای بهبود

شاخص‌های انتخاب منطقه‌ی مجری:

در هر استان و در سال اول اجرای طرح، با توجه به شاخص‌های زیر، منطقه‌ی مجری طرح انتخاب می‌شود:

- ۱- به‌منظور دسترسی و نظارت بیشتر، از پراکندگی جغرافیایی کمتری برخوردار باشد.
- ۲- از هنرستان‌های فنی حرفه‌ای و کاردانش (دخترانه و پسرانه) بیش‌تری برخوردار باشد.
- ۳- حداقل ۵۰۰ تا حداکثر ۱۵۰۰ نفر دانش‌آموز پایه‌ی هفتم داشته باشد.
- ۴- از مدیران علاقه‌مند و دارای تجربه در اجرای طرح‌های مهارت‌آموزی برخوردار باشد.
- ۵- از نیروی انسانی توانمند در مهارت‌آموزی برخوردار باشد.
- ۶- حتی‌الامکان مدارس منطقه از فضای کارگاهی مناسب و زیرساخت‌های لازم برای ارائه‌ی آموزش‌های الکترونیکی برخوردار باشد.
- ۷- ترجیحاً دارای مراکز وابسته به آموزش و پرورش اعم از پژوهش‌سرای دانش‌آموزی، کانون فرهنگی-تربیتی، مراکز تحت پوشش بنیاد ICDL و... باشد.
- ۸- دارای مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای (دولتی - آزاد) خارج از آموزش و پرورش باشد.

- ۹- در سال اول اجرای طرح، پوشش مدارس پراکنده‌ی مناطق روستایی آن منطقه که برای دسترسی به مرکز آموزش مهارتی مشکل دارند، داوطلبانه خواهد بود. اما آموزش معلمان مناطق مزبور ضروری است.
- ۱۰- تصمیم‌گیری در موارد خاص به عهده‌ی استان و با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش است.

شاخص‌های انتخاب مراکز آموزش مهارتی:

در منطقه‌ی مجری طرح، مرکز/ مراکز آموزش مهارتی با توجه به شاخص‌های زیر انتخاب و مجهز می‌شود:

- ۱- انتخاب و تجهیز مدارس دوره‌ی اول متوسطه به عنوان مرکز/ مراکز آموزش مهارتی دارای اولویت هستند.
- ۲- نسبت به مدارس تحت پوشش خود، از مرکزیت و دسترسی بیشتری برخوردار باشد.
- ۳- دارای ظرفیت لازم برای فعالیت یک تا سه کارگاه مهارتی مجهز و استاندارد باشد یا از امکانات به میزان ضرورت برخوردار باشد.
- ۴- از نیروی انسانی توانمند و علاقه‌مند به اجرای طرح برخوردار باشد.
- ۵- دارای سیستم ایمنی و بهداشتی استاندارد باشد.

زمان آموزش‌های مهارتی:

آموزش‌های مهارتی، به شکل تراکمی و در طول هفته سازماندهی می‌شود. استفاده از زمان روزهای پنج‌شنبه برای مهارت‌آموزی بلامانع است. تصمیم‌گیری در مورد روش‌های دیگر برای آموزش‌های مهارتی تابع دستورالعمل‌ها و مقررات مربوط به خود خواهد بود.

مکان آموزش‌های مهارتی:

آموزش «مهارت‌های پایه» در دبیرستان‌های محل تحصیل دانش‌آموزان انجام می‌شود. آموزش «مهارت‌های حرفه‌ای» با توجه به زیرساخت‌ها، امکانات و تجهیزات مورد نیاز در یکی از مکان‌های زیر ارائه می‌شود:

- دبیرستان‌های محل تحصیل دانش‌آموزان
- هنرستان‌های فنی حرفه‌ای و کاردانش
- پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی
- کانون‌های فرهنگی-تربیتی
- مراکز آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور
- کارگاه‌های سیار

- استاد شاگردی با رعایت مقررات

...

توجه:

- ۱- به غیر از دبیرستان محل تحصیل دانش‌آموزان، سایر مکان‌های فوق تحت مدیریت مرکز/ مراکز آموزش مهارتی خدمات آموزشی ارائه می‌کنند.
- ۲- تعداد دانش‌آموزان در کلاس‌های مهارت‌های حرفه‌ای در شرایط عادی باید به‌گونه‌ای باشد که کیفیت ارائه‌ی خدمات را با مشکل مواجه نسازد.

محتوای آموزش:

محتوای آموزش مهارت‌های پایه و حرفه‌ای، براساس پودمان‌های کتاب کار و فناوری و گروه مهارت‌های کتاب فرهنگ و هنر سه پایه‌ی تحصیلی دوره‌ی اول متوسطه، توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تهیه و تدوین شده است.

روش‌های آموزش:

- آموزش در هر دو مهارت پایه و حرفه‌ای به صورت نظری و عملی و از طریق روش‌های تدریس فعال، خلاق، پروژه‌ای و... توسط دبیر کار و فناوری و فرهنگ و هنر یا با هماهنگی وی جهت بهره‌گیری از سایر فرصت‌های یادگیری نظیر بهره‌گیری از توان و ظرفیت بخش‌های دولتی و غیردولتی، با رعایت سایر ضوابط و مقررات انجام می‌شود.
- **استاد-شاگردی:** در این روش شایستگی‌های مربوط به یک شغل از استادکار به شاگرد، در مدت یک دوره آموزش در محل اشتغال استادکار منتقل می‌شود. دانش‌آموز یکی از گروه مهارت‌ها/ پودمان‌ها را با محوریت خانواده و هماهنگی مدرسه انتخاب و نزد ولی و یا اقوام نزدیک خود فرا می‌گیرد.
- **خودآموزی:** نوعی فرآیند یادگیری که یادگیرنده و یاد دهنده در آن یکی هستند. این روش آموزشی، مقرون به صرفه شناخته می‌شود و یادگیرنده در آن آزادی تام در انتخاب موضوع، زمان و فضای آموزشی دارد.

ارزشیابی:

- به استناد ماده‌ی ۴ آیین‌نامه‌ی ارزشیابی تحصیلی-تربیتی دوره‌ی اول متوسطه برای دروس کار و فناوری و فرهنگ و هنر، ارزشیابی پایانی به عمل نمی‌آید ولی نمره‌ی پایانی آن بر مبنای ۲۰ نمره در طول هر نوبت به صورت تکوینی تعیین می‌شود.
- نمرات نوبت دوم دانش‌آموزانی که به مرکز آموزش مهارتی معرفی شده‌اند، توسط دبیر مربوطه و پس از دریافت گزارش پیشرفت تحصیلی از مرکز آموزش مهارتی، در لیست نمرات درج و توسط مدیر مدرسه تأیید و امضا می‌شود.
- در روش استاد-شاگردی و خودآموزی، ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی‌های مورد انتظار توسط مرکز آموزش مهارتی، گزارش و توسط دبیر مربوطه تأیید می‌شود.

■ دوره‌های آموزشی-توجیهی

به‌منظور آشنایی با محتوا، توجیه و تبیین این طرح، دوره‌های آموزش مهارت‌های پایه و حرفه‌ای به ترتیب به میزان ۱۰ و ۵۰ ساعت به‌صورت حضوری/ غیرحضوری متناسب با شرایط عادی یا بحرانی برای دبیران دروس برگزار می‌شود.

■ تجهیز مدارس و مراکز آموزش مهارتی

- اداره کل آموزش و پرورش استان، فهرست تجهیزات موجود و موردنیاز خود را برابر با نمون‌برگ‌های شماره‌ی ۷ و ۸ به تفکیک گروه مهارت‌ها/ پودمان‌های دروس فرهنگ و هنر و کار و فناوری به معاونت آموزش متوسطه اعلام می‌نماید.
- معاونت آموزش متوسطه پس از بررسی و تعیین ملزومات مورد نیاز هر مرکز آموزش مهارتی، آن را به معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع اعلام می‌نماید.
- معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع با همکاری سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور نسبت به تهیه‌ی تجهیزات به نحو مقتضی (متمرکز/ غیرمتمرکز) و مطابق سیاست‌ها و برنامه‌ی اعلامی معاونت آموزش متوسطه اقدام می‌نماید.

■ منابع مالی

- از محل اعتبار مصوب سال ۱۳۹۸ معاونت آموزش متوسطه، متناسب با تخصیص اعلامی از سوی کمیته‌ی تخصیص سازمان برنامه و بودجه و همچنین میزان نقدینگی که از سوی اداره کل خزانه وزارت امور اقتصادی و دارایی تأمین خواهد شد.
- اعتبارات مورد نیاز این طرح از طریق منابع دولتی (بسته‌های اجرایی تحول‌آفرین)، کمک خیرین، مشارکت داوطلبانه اولیا و... تأمین می‌شود.
- مدارس، مراکز آموزش مهارتی، مناطق و استان‌ها می‌توانند از کمک و مشارکت خیرین برای تجهیز کارگاه‌ها استفاده نمایند.

